

K pasivní věcné legitimaci

Zákon č. [133/2000](#) Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech je právní normou, která slouží k zabezpečení řádné evidence pobytu českých občanů na území České republiky, která nemůže mít jiné než evidenční účinky a nemůže vést k vzniku, změně či zániku nájemních vztahů.

Jestliže je v řízení zjištěno, že ten, kdo byl označen jako odpůrce (žalovaný), není účastníkem hmotněprávního vztahu, o kterém se v posuzované věci jedná, je to důvodem k zamítnutí žaloby, neboť takový účastník, i když byl způsobilý být účastníkem řízení, postrádá tzv. pasivní věcnou legitimaci.

Zákon č. [133/2000](#) Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech je právní normou, která slouží k zabezpečení řádné evidence pobytu českých občanů na území České republiky, která nemůže mít jiné než evidenční účinky a nemůže vést k vzniku, změně či zániku nájemních vztahů.

Jestliže je v řízení zjištěno, že ten, kdo byl označen jako odpůrce (žalovaný), není účastníkem hmotněprávního vztahu, o kterém se v posuzované věci jedná, je to důvodem k zamítnutí žaloby, neboť takový účastník, i když byl způsobilý být účastníkem řízení, postrádá tzv. pasivní věcnou legitimaci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1587/2002, ze dne 17. 9. 2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Rakovského a soudců JUDr. Oldřicha Jehličky, CSc. a JUDr. Ludvíka Davida, CSc., v právní věci žalobců A) O. A., B) JUDr. R. P. a C) R. A., všech zastoupených advokátkou, proti žalovanému P. P., zastoupenému advokátkou, o vyklizení bytu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 28 C 261/98, o dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26.3.2002, č. j. 55 Co 70/2002-89, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou dne 21.9.1998 u Obvodního soudu pro Prahu 4, domáhali se žalobci vyklizení bytu blíže popsanému v petitu žaloby. Tvrdili, že jsou spoluvlastníky domu, kde se předmětný byt nachází, přičemž nájemkyní tohoto bytu na základě smlouvy o nájmu bytových prostor ze dne 12.11.1992 byla V. P., která zemřela dne 14.2.1998. Podle žalobců na žalovaného nepřešlo právo nájmu podle § 706 odst. 1 o.z. po zemřelé babičce, neboť s ní nevedl společnou domácnost ve smyslu § 115 o.z. Žalovaný tedy užívá předmětný byt bez právního důvodu a bezprostředně před a po úmrtí paní V. P. se zdržoval na adrese P., Z. 6.

Obvodní soud pro Prahu 4 jako soud prvního stupně žalobě vyhověl rozsudkem ze dne 15.11.2001, č.j. 28 C 261/98-74. Vzal za prokázané, že žalovaný za svou babičkou docházel, občas u ní přebýval a vypomáhal jí v domácnosti, avšak větší mírou se na péči o paní P. podíleli rodiče žalovaného, zejména otec žalovaného, který za ní denně docházel. Dospěl k závěru, že žalovaný nesplnil zákonné podmínky podle § 706 odst. 1 o.z. pro přechod práva nájmu bytu, totiž trvalé společné soužití v bytě nájemce. Uzavřel, že žalovaný neprokázal vedení společné domácnosti se svoji babičkou v den její smrti.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26.3.2002, č.j. 55 Co 70/2002-89, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé tak, že žalobu zamítl a to pro nedostatek pasivní věcné legitimace v tomto řízení se zdůvodněním, že žalovaný není dědicem nájemkyně předmětného bytu V. P. a ani eventuální majetek zemřelé není jeho vlastnictvím. Vyslovil názor, že žalovanému nelze rozhodnutím soudu uložit povinnost, kterou není schopen objektivně splnit. Žalovaný tudíž nemůže vyklidit byt, který již vyklidil. Podle odvolacího soudu důkazní řízení ohledně posouzení podmínek stanovených v ustanovení § 706 odst. 1 o.z. pro přechod nájmu bytu by bylo za dané situace nadbytečné.

Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podali žalobci včas dovolání, jehož přípustnost dovozovali z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. ve spojení s § 237 odst. 3 o.s.ř. Uplatnili dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. a § 241a odst. 3 o.s.ř. Tvrdili, že odvolací soud neřešil právní otázku vyklizení předmětného bytu v souladu s hmotným právem (§ 706 odst. 1 o.z.) a současně vycházel ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Poukazovali na skutečnost, že žalobcům zůstává omezena dispozice s jejich vlastnictvím (a to po dobu minimálně 4 let) a předmětný byt je blokován institutem trvalého pobytu žalovaného. Dovolatelé dále namítali, že v předmětném bytě se nacházejí osobní věci a nábytek vlastnický svědčící dědicům paní V. P., kteří mají osobní vztah k žalovanému. Navrhli proto zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Vyjádření k dovolání nebylo podáno.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací při posuzování tohoto dovolání vycházel v souladu s body 1., 15., 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, z občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001. Proto v tomto rozsudku jsou uváděna ustanovení občanského soudního řádu ve znění po novele provedené zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „o.s.ř.“).

Zjistil dále, že dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými - účastníky řízení řádně zastoupeným advokátem (§ 240 odst. 1 o.s.ř., § 241 odst. 1 o.s.ř.). Přípustnost dovolání v této věci vyplývá z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Přezkoumal proto dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o.s.ř. míří na pochybení ve zjištění skutkového stavu věci, které spočívá v tom, že skutkové zjištění, jež bylo podkladem pro rozhodnutí odvolacího soudu, je vadné. Musí jít o skutkové zjištění, na jehož základě odvolací soud posoudil věc po stránce právní a které nemá oporu v provedeném dokazování. O takový případ se jedná, jestliže výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá ustanovení § 132 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, jestliže skutečnosti, které má odvolací soud za prokázané, byly též významné pro rozhodnutí věci při aplikaci práva.

Posledně zmíněná podmínka existence tohoto dovolacího soudu souvisí úzce s dalším dovolacím důvodem uplatněným v této věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Nesprávným právním posouzením podle tohoto ustanovení je totiž omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O takový případ se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Podle ustanovení § 90 první části věty, o.s.ř. účastníky řízení jsou navrhovatel (žalobce) a odpůrce (žalovaný). Vymezení účastníků řízení se v tomto případě zakládá v procesním způsobem; navrhovatelem (žalobcem) je ten kdo podal u soudu návrh na zahájení řízení (žalobu) a odpůrcem (žalovaným) je ten, koho navrhovatel (žalobce) v návrhu (v žalobě) za tohoto účastníka řízení označil. Takto označený účastník, (jestliže má způsobilost mít práva a povinnosti, a je v důsledku toho způsobilý být v řízení účastníkem procesněprávních vztahů), má tzv. procesní legitimaci; podle toho, zda vystupuje na straně navrhovatele (žalobce), nebo na straně odpůrce (žalovaného), je rozlišována

buď aktivní procesní legitimace anebo pasivní procesní legitimace.

Od procesní legitimace účastníka je třeba odlišovat tzv. věcnou legitimaci, která představuje hmotněprávní vztah účastníka ke konkrétní projednávané věci (předmětu řízení). Účastník, který je z obecných hledisek hmotného práva způsobilý mít práva a povinnosti (má právní subjektivitu), a který je procesně legitimován, neboť se způsobem stanoveným procesními předpisy stal účastníkem řízení, však nemusí být ještě účastníkem individuálního hmotněprávního vztahu, o kterém se v konkrétní věci jedná. Jestliže je v řízení zjištěno, že ten, kdo byl označen jako odpůrce (žalovaný), není účastníkem hmotněprávního vztahu, o kterém se v posuzované věci jedná, je to důvodem k zamítnutí žaloby, neboť takový účastník, i když byl způsobilý být účastníkem řízení, postrádá tzv. pasivní věcnou legitimaci.

Předmět řízení v této věci byl vymezen tvrzeními žaloby tak, že žalovaný zasahuje do vlastnického práva žalobců tím, že užívá byt po zemřelé dřívější nájemkyni bez toho, že by na něj přešlo právo nájmu za podmínek § 706 odst. 1 o.z. Jde tedy o žalobu na ochranu vlastnického práva podle ustanovení § 126 o.z. Pro úspěch takové žaloby je zapotřebí prokázat (nejpozději do dne vyhlášení rozsudku soudu):

- a) vlastnické, příp. spoluvlastnické právo žalobce, jež se jeho ochrany domáhá,
- b) zásah do takového práva konkrétní osobou (osobami),
- c) které do vlastnického (spoluvlastnického) práva zasahují, aniž jim k tomu svědčí právní důvod (ze zákona, ze smlouvy či z jiného důvodu).

Splnění těchto podmínek v případě rozhodování odvolacího soudu musí být dáno alespoň v době vydání jeho rozhodnutí (§ 154 odst. 1 o.s.ř. za použití § 211 o.s.ř.).

V této věci odvolací soud založil své měnící zamítavé rozhodnutí na skutkovém zjištění, že žalovaný se podle vlastního vyjádření a přednesu svého právního zástupce v předmětném bytě nezdržuje a žádné své věci nemá uloženy. Správnost tohoto dílčího skutkového zjištění má oporu ve spise, přitom je třeba připomenout, že tímto prohlášením je žalovaný i do budoucna vázán, jak to odpovídá zásadě důvěry v učiněný projev. Odvolacímu soudu proto nelze vytýkat neúplnost či nedoloženost takového zjištění, které se jinak z výsledků řízení vcelku spolehlivě podává.

Tomu pak odpovídá právní posouzení věci odvolacím soudem, který správně konstatoval, že v době jeho rozhodování není žalovaný oním subjektem, který by do spoluvlastnického práva žalobců zasahoval buďto přímým užíváním bytu nebo tím, že by zde měl uloženy věci ve svém vlastnictví. Není-li prokázána existence tohoto prvně shora zmíněného předpokladu pro vyhovění žalobě na ochranu vlastnického práva, nemohlo být takové žalobě vyhovět. Závěry odvolacího soudu, který z důvodů procesní ekonomie již nehodnotil další skutková zjištění, nesoucí se k údajnému přechodu práva nájmu původní (dnes již zemřelé nájemkyně) na žalovaného, a přistoupil k zamítnutí žaloby, je proto třeba považovat za správné. To platí jak z hlediska ustanovení § 132 o.s.ř. pokud jde o vytýkané nedostatky skutkových zjištění, tak z hlediska ustanovení hmotného práva (§ 126 o.z.).

Ostatním v dovoláním uplatněným námitkám nemohl dovolací soud přihlídnout.

Za nepřipadné je třeba považovat odkaz v dovolání na údajnou skutečnost, že v bytě se nacházejí věci „osobní a nábytek vlastnický svědčící dědicům paní V. P., kteří jsou osobně vázáni k osobě žalovaného“. Právní osud věci z dědictví po zemřelé nájemkyni je totiž předmětem dědického řízení probíhajícího zřejmě u příslušného soudu, jak se ze spisu naznačuje, nikoliv předmětem projednání ve shora označené věci znějící na vyklizení bytu.

Obdobný závěr platí, pokud jde o tvrzení žalobců, že žalovaný je na adrese předmětného bytu stále hlášen. Ani tato okolnost nespadá do předmětu řízení v dané věci. Zdůraznit je třeba závěry dnes již konstantní judikatury, od níž ani dovolací soud nemá důvod se odchýlit, podle nichž důsledky plynoucí z výkonu státní správy podle zákona č. [135/1982](#) Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů, ve znění účinném do 30. 6. 2000, vyhlášky č. [146/1982](#) Sb., kterou se provádí zákon o hlášení a evidenci pobytu občanů, v témže znění, představují pouze evidenční úkony správního práva a nelze z nich odvozovat hmotněprávní nároky z hlediska občanského zákoníku. Uvedené závěry platí i pro dnes

platnou úpravu podle zákona č. [133/2000](#) Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). Jde totiž o právní normu, která slouží k zabezpečení řádné evidence pobytu českých občanů na území České republiky, která nemůže mít jiné než evidenční účinky a nemůže vést k vzniku, změně či zániku nájemních vztahů.

V mezích dovolacího přezkumu je proto rozhodnutí odvolacího soudu správné. Dovolací soud proto podle § 243b odst. 2 o.s.ř. dovolání žalobců zamítl.

O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5 o.s.ř. za použití § 224 odst.1 o.s.ř., § 151 odst. 1 o.s.ř. a § 142 odst. 1 o.s.ř. Žalobci neměli se svým dovoláním úspěch a žalovanému v souvislosti s podaným dovoláním zřejmě žádné náklady řízení nevznikly.

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)